

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

לפני כבוד השופטת הדס עובדיה

מבקשים:

1. דוד חבב גולדפרב
 2. שירה איזה גולדפרב
 3. מרדכי כהן
 4. הדס כהן
 5. יעקב כץ
 6. רחל כץ
 7. מאיר אריה קירשברג איפרח
 8. אוריאל קירשברג
 9. מיכל הולנד
 10. אלחנן שמעון קירשברג
 11. יואל קירשברג
 12. משה זאב קירשברג
 13. תהילה קיסרי
- ע"י ב"כ עוה"ד צביקה מצקין, פניי קלמן ואור סלומון

נגד

משיבה:

ערבים קרנות לאלמנות ויתומים
ע"י ב"כ עוה"ד רן פלדמן ותום דרמן

פסק דין

1. השאלה הטעונה הכרעה במחלוקת שלפני היא האם יש לדחות את בקשת אישור התובענה
2. כייצוגית שלפני על הסף, מהטעם שלא מתקיים בנסיבות העניין התנאי הקבוע בסעיף 3(א)
3. לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006 (להלן: "החוק") כנטען על-ידי המשיבה. לצורך
4. מתן מענה על שאלה זו יש לבחון האם עניינה של התובענה מנוי על העניינים הקבועים
5. בתוספת השנייה לחוק, או בהוראת חוק מפורשת אחרת, אשר רק בגדרם ניתן לתבוע
6. במסגרת הליך ייצוגי.
7. כידוע, על-פי ההלכה ככל שימצא כי אין הדבר כך, לא יהיה מנוס מדחיית בקשת האישור
8. על הסף מבלי לברר את בקשת אישור התובענה כייצוגית, הגם שהיא כשלעצמה בקשה
9. מקדמית בהליך הייצוגי, זאת כאחד מהמקרים החריגים שבהם תתברר תחילה טענת הגנה
10. השומטת את הקרקע תחת בקשת האישור כולה.
11. ראו: ע"א 4110/18 פלונית נ' קדימה מדע חינוך לחיים בע"מ פס' 9 (12.08.2018) (להלן: "עניין קדימה מדע חינוך לחיים בע"מ"); ת"צ 46065-09-14 בן חמו נ' Facebook Inc. (10.6.2016); רע"א 5653/16 סרגון נטוורקס בע"מ נ' חזן (13.10.2016); ע"א 6887/03 רזניק

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 נ' ניר שיתופי אגודה ארצית שיתופית להתיישבות עובדים, פס' 5 (20.7.2010); רע"א
2 5154/08 קוסט פורר גבאי את קסירר רו"ח נ' קדמי, פס' 5 (2.4.2009); רע"א 2022/07
3 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' אר-און השקעות בע"מ, פס' 6 (13.8.2007).
4

5 אקדים ואומר כי בנסיבות העניין שלפני לאחר שעיינתי בטענות הצדדים בכתב ואף שמעתי
6 את טענותיהם בעל-פה בדיון שהתקיים ביום 30.4.2029 הגעתי למסקנה כי התובענה אינה
7 מתאימה להתברר במסגרת הייצוגית משאינה נכללת בגדר העניינים שהחוק ייחד להליך
8 זה, ולפיכך אין מנוס מדחיית בקשת האישור על הסף.
9

10 דברי רקע

11 2. המבקשים נמנים או נמנו בעבר על הציבור החרדי בישראל אשר הצטרפו לתכנית "ערבים
12 קרנות לאלמנות ויתומים" המנוהלת על-ידי העמותה בשם זה (להלן: "ערבים";
13 "העמותה"). העמותה עוסקת ממועד הקמתה בשנת 2006 בהקמת קרנות צדקה לאלמנות
14 ויתומים מהמגזר החרדי, בעיקר למימון נישואי היתומים.
15

16 3. כידוע, מצוות צדקה לעניים קבועה בתורה (ספר דברים טו, ז-ח). אם אפשר, וניסיון החיים
17 מלמד שאי אפשר, יש לספק את צרכי כל אחד מהעניים. בהינתן שהצורך עולה על היכולת
18 לסייע לכל אחד מהעניים שמספרם רב, קבעה ההלכה שמידה "בינונית" לקיום מצוות
19 הצדקה היא מתן מעשר. תמיכה ביתומים עולה על מצווה זו, והתמיכה הגדולה ביותר
20 בצדקה היא הכנסת חתן וכלה. לא נוכחתי כי קיימת מחלוקת בין הצדדים לעניין זה.
21 אין חולק גם על כי ההצטרפות לתוכנית ערבים עליה נסבה בקשת האישור זוכה לתמיכה
22 של גדולי הדור ורבני הקהילות בארץ. כפי שהוסבר בתגובת העמותה לבקשת האישור גיוס
23 תרומות כספיות בחברה החרדית מהווה חלק משמעותי בתפיסת העולם הדתית, החברתית
24 והכלכלית במגזר זה. אף בקשת האישור מדגישה את חשיבות הערך של מתן תרומה בעולם
25 החרדי ואת חשיבות ערבים בעולם בו היא נטועה. בתשובת המבקשים לתגובה לבקשת
26 האישור מובאים ציטוטים ממבקשים מדברי פרסומים המבטאים את עמדת רבני הציבור
27 החרדי אשר מתירים ואף ממליצים לצורך קיום המצווה "לשלם את ערבים גם ערבים
28 בשלמות" מכספי מעשר. המבקשים מדגישים כי מדובר באפשרות ולא בחובה.
29

30 4. אין חולק גם על כי העמותה מפעילה תכנית המכונה "ערבים/ערבים בשלמות" המיועדת
31 לציבור החרדי בישראל, שלפי הנהוג בו שידוכי הילדים לנישואין מתבצעים על-ידי ההורים,
32 שאף מעמידים לטובת הזוג הצעיר הון ראשוני. יחסי המצטרפים לתכנית, המכונים חברי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

- 1 ערבים, והעמותה מוסדרים בתקנון המצורף לטופס ההצטרפות לתכנית (נספח 11 לבקשת
- 2 האישור).
- 3 מערכת היחסים בין העמותה לחברי ערבים לפי תקנון ערבים היא לשיטת המבקשים יחסי
- 4 "עוסק- צרכן", ותקנון ערבים הוא לפרשנותם חוזה ביטוח, כהגדרתו בחוק חוזה הביטוח,
- 5 תשמ"א – 1981 (להלן: "חוק חוזה הביטוח").
- 6
- 7 5. בתקנון ערבים מוסבר ביחס למהות התכנית כי היא מותאמת לציבור החרדי בישראל
- 8 ששידוכי הילדים תלויים בקרבו בהתחייבויות של ההורים (להעמיד לרשותם הון ראשוני
- 9 לתחילת הדרך כמפורט לעיל), כך:
- 10 "ערבים" הינה תוכנית המותאמת לאורח חייו וצרכיו של המגזר החרדי בארץ ישראל,
- 11 אשר שידוכי הילדים בו תלויים בהתחייבות ההורים".
- 12 על מטרת התכנית נאמר בתקנון ערבים כי היא נועדה לסייע בעת פטירת הורה למטרת
- 13 שידוכים התלויים בהתחייבות ההורים באופן שיחסוך מהמשפחות את הביוש והסבל
- 14 הכרוכים באיסוף תרומות כדי שלא תיפגע יכולת היתומים להשתדך ולהינשא: " מטרת
- 15 "ערבים" לסייע למשפחות בהם שחל"ח אחד מההורים, והותיר בעת פטירתו ילדים לא
- 16 נשואים שותו"מ מתחת לגיל 35 (אשר שידוכיהם תלויים בהתחייבות ההורים), ועיי"ז
- 17 לחסוך את עלוניה הקרנות, את הסבל הנגרם מהם למשפחות ואת המאמץ הכביר שדורשים
- 18 הקרנות מכל העוסקים בכך".
- 19 מוצעת גם האפשרות להצטרף לתכנית משלימה המכונה "ערבים בשלמות", המהווה נדבך
- 20 נוסף לתכנית "ערבים".
- 21 ביחס לעקרונות התכניות "ערבים" ו"ערבים בשלמות" מוסברים בתקנון ערבים התנאים
- 22 להקמת קרנות היתומים וסכומי הקרנות:
- 23 "במקרה אסון של פטירה ל"ע של אחד מההורים של המשפחה החברה ב"ערבים", תוקם
- 24 קרן ליתומים על בסיס חישוב של 200,000 ש"ח עבור כל אחד מילדי המשפחה עד גיל 35
- 25 , שעונים על כל התנאים הבאים: 1. אינם נשואים. 2. כשירים להינשא. 3. שומרי תו"מ
- 26 ובמסגרות תורניות (לפי תקנון "ערבים") 4. שידוכיהם אמורים להתנהל ע"י ההורים
- 27 ותלויים בהתחייבותם. סכום זה אמור לממן את צרכי היתומים ומיועד לעזרה במילוי
- 28 ההתחייבות הכספית של האלמן/ה בעת שידוך היתום. לכן במקרה שהיתומים או חלקם
- 29 אינם עונים על התנאים הנ"ל, לא תוקם עבורם קרן. אך לאחר הקמת הקרן ניתן לקחת
- 30 ממנה גם לחיי היומיום.
- 31 לחברים בתוכנית "ערבים בשלמות", תוקם קרן נוספת ליתומים על בסיס חישוב של עוד
- 32 200,000 ש"ח עבור כל אחד מילדי המשפחה בתנאים דומים שפורטו בתקנון ערבים".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 בנוגע לאופן גביית הסכומים הנדרשים להקמת הקרנות ליתומים והקמתן קובע תקנון
2 ערבים כי כספי הערבים בקרן ייגבו לפי הצורך, היינו במקרה של אסון פטירה של אחד
3 מההורים במשפחה חברה בערבים, ולא במועדים קלנדריים קבועים מראש באופן חודשי
4 או אחר. לפי הצורך יגבה מהחברים בערבים סכום נוסף אם אירעו מספר מקרי פטירה
5 בחודש מסוים, בכפוף לכך שסכום הגביה מהערבים לא יעלה על סך 72 ₪ לחודש,
6 ובהתאמה סכום הגביה לתכנית ערבים בשלמות:

7 "במקרה אסון של פטירה ל"ע של אחד מההורים ממשפחה החברה ב"ערבים", יגבה מכל
8 החברים סכום כסף בהתאם לנדרש, כדי שתעמוד ליתומים קרן לפי חישוב של 200,000
9 ש"ח לכל יתום.

10 .. במקרה אסון של פטירה ל"ע של אחד מההורים ממשפחה החברה ב"ערבים בשלמות",
11 יגבה מכל החברים סכום כסף נוסף בהתאם לנדרש, כדי שתעמוד ליתומים קרן נוספת
12 לפי חישוב של 200,000 ש"ח נוספים לכל יתום, ובסך הכל 400,000 ש"ח.

13 .. הסכום לגביה מ"ערבים" לא יעלה על 72 ש"ח לחודש, ובאם ח"ו יהיו מספר מקרי
14 פטירה בחודש מסוים, באופן שגביה של 72 ש"ח לא תספיק להקמת קרן בסך 200,000
15 ש"ח עבור כל יתום, תועבר יתרת הסכום לגבייה בחודש הגביה הבא.

16 .. הסכום לגביה מ"ערבים בשלמות" לא יעלה על 72 ש"ח נוספים לחודש, (בסה"כ 144
17 ש"ח, 72 ש"ח מתוכנית "ערבים" ו-72 ש"ח מ"ערבים בשלמות") ובאם ח"ו יהיו מספר
18 מקרי פטירה בחודש מסוים, באופן שגביה של 72 ש"ח לא תספיק להקמת קרן בסך
19 200,000 ש"ח נוספים עבור כל יתום, תועבר יתרת הסכום לגבייה בחודש הגביה הבא."

20 עוד נקבע בתקנון ערבים ביחס למהות הכספים שיגבו כי מדובר בצדקה ותרומה: "
21 הכספים אשר יגבו מחשבונות החברים, הרי הם תרומה לקרן שמוקמת עבור היתומים,
22 ובגדר צדקה גמורה ודינם כדיון כספי צדקה".

23 תנאים אלה ותנאים נוספים בתקנון ערבים שיפורטו בהמשך הדברים הם בלב בקשת
24 האישור וטענת המבקשים כי מדובר הלכה למעשה בחוזה ביטוח על פי חוק חוזה הביטוח,
25 ובשירותי ביטוח המסופקים על-ידי העמותה שנמנעת ביודעין מקבלת רישיון מבטח
26 וחומקת מהרגולציה בתחום הביטוח.

27

28 טענות המבקשים בבקשת האישור בתמצית

29 6. המשיבה היא מבטחת שאינה מכנה את עצמה חברת ביטוח כדי לחמוק מרגולציה.
30 המשיבה מתחייבת בפני המצטרף לתוכניות כי במקרה של פטירת הורה, שתעמיד בסכנה
31 את סיכוייו למציאת שידוך, תעמיד לילדיו סכום כסף בהתאם לתנאי התוכניות, שמטרתו
32 להבטיח את צורכיהם. לתוכניות מנגנון גבייה לפיו במסגרת תכנית "ערבים" המשיבה גובה
33 מחברי התוכנית כספים מדי חודש, כתלות במספר מקרי הפטירה של חברי התוכניות

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

- 1 בתקופה הרלוונטית. באמצעות דמי הגבייה, מקימה ערבים קרן לטובת המוטב הרלוונטי
2 שנקבע על ידי הנפטר בסך 200,000 ש"ח במסגרת תכנית "ערבים" ובסך 400,000 ש"ח
3 במסגרת תכנית "ערבים בשלמות". הגבייה המקסימלית החודשית בתוכנית "ערבים" היא
4 בסך 72 ש"ח, ובתוכנית "ערבים בשלמות" בסך 184 ש"ח. בהתאם לאתר האינטרנט של
5 "ערבים" כספי הקרן המגויסים עקב אירוע הפטירה מופקדים ב"חשבון מיוחד" של
6 המשפחה המנוהל על ידי המשיבה, המפקידה את הכספים כביכול בפקדונות בנקאיים
7 סולידיים לפי הוראות רבני ערבים ובהתאם להנחיות הרבנים גדולי הדור.
8
- 9 7. מערך יחסי הגומלין בין ערבים לבין חברי תכניות "ערבים" מוסדר בתקנון התוכניות שהוא
10 חוזה אחיד הכולל עמוד אחד. מסמך הסכמי זה כולל שורת תניות פסולות בעניינים
11 מהותיים המצויים בליבת השירות המסופק על ידי המשיבה. הסדרים אלו מנוגדים חזיתית
12 להסדרים הקובעים במסגרת הנורמטיבית המסדירה את ענף הביטוח בישראל והדין
13 הכללי. התקנון של ערבים זכה גם לביקורת נוקבת של רשם העמותות בשנת 2016. בנוסף,
14 בעת ההצטרפות לתוכניות המשיבה מסתפקת בקבלת אישור סתמי של אחד מנציגי
15 המשפחה במסגרת שיחת טלפון בדבר קריאת הוראות התקנון ולא מספקת למצטרפים
16 החדשים הסבר משמעותי ונאות על הוראותיו.
17
- 18 8. לטענת המבקשים מדובר בתוכנית ביטוח לכל דבר שכן המשיבה מספקת שירות ביטוח
19 בקרות מקרה ביטוח – מות אחד ההורים, בהתבסס על סעיף 1 לחוק חוזה הביטוח הקובע:
20 **"חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח,**
21 **לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב."** בנוסף מפנים המבקשים לחוות
22 הדעת של רשות שוק ההון שנעשתה במסגרת ת"צ 2460-06-17 **מברוכה נ' א.י. אליעזר לנהג**
23 **בע"מ (9.1.22) – נספח 12 לבקשה.**
24
- 25 9. בבקשה מובאת סקירה של התנהלותה התאגידית החשבונאית הנטענת של המשיבה על
26 בסיס המסמכים החלקיים הגלויים שמצויים ברשות המבקשים, המלמדת שהמשיבה
27 רושמת את כספי הקרנות כנכסים שלה, ולא כהתחייבויות כלפי המוטבים. התנהלותה
28 לאורך השנים מלמדת שמדובר בגישתה המהותית: למשל, ממצאי הסקירה ממלמדים
29 שבשנים 2020-2011 הוציאה המשיבה סכומים במיליוני ש"ח מכספי הקרנות ורשמה אותם
30 כהכנסות שלה, על מנת שישמשו כביכול לפעילותה, מבלי לציין לאיזו פעילות. דוגמה
31 נוספת: המשיבה השקיעה ביוזמתה סכום עתק בסך כ-47 מיליון ש"ח בחברת מגורית בע"מ
32 הנסחרת בבורסה ובחברת הניהול שלה, מתוך כספי הקרנות, מבלי שהיא מיידעת או
33 מקבלת את הסכמת חברי התוכניות. הדברים חמורים במיוחד שכן מדובר בהשקעה בעלת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

- 1 מאפייני סיכון גבוהים ולבטח שונים בתכלית מאלו הטמונים בהשקעה ב"פיקדונות
2 בנקאיים סולידיים" כפי שהתחייבה המשיבה לנהל את כספי הקרנות. לימים, התברר
3 שמדובר בהשקעה כושלת, בגינה נרשם הפסד בסך של כ-18 מ' ש"ח בשנת 2020.
4
5 10. בבקשה מובאים ענייניהן של המשפחות שפנו למשיבה כדי שתפעל לפי התחייבויותיה עקב
6 התרחשות האירוע הביטוחי, אך המשיבה הסתמכה על ההסדרים הפסולים המסדירים את
7 ההתקשרות וסירבה להעביר את התגמול שהמשפחות זכאיות לו, וזקוקות לו.
8
9 11. לפי הנטען בקשת האישור מוגשת בשים לב למאפיינים והצרכים הייחודיים של ציבור חברי
10 הקבוצה בקהילה החרדית. ההצטרפות לתוכניות אף מוגדרת כחובה דתית על ידי הרבנים
11 גדולי הדור, שדעתם היא דעת תורה, שמפורסמת באתר האינטרנט של המשיבה. במיוחד
12 בנסיבות אלו, קיימת נטייה של חברי הקבוצה להתקשר בעסקה מבלי לעמוד באופן דקדקני
13 על הפגיעה בזכויותיהם בעת ההתקשרות ובביצועה שכן הם סומכים על המלצתם ודעתם
14 של הרבנים וגדולי הדור, ומורתעים מלפעול כנגד המשיבה.
15
16 12. התנהלות המשיבה טומנת בחובה השלכות קשות למאות אלפי אנשים מושפעים, להם
17 נגרמו נזקים כבדים, ממוניים ובלתי ממוניים. חשיבות עליונה טמונה בהסדרה מידית של
18 פיקוח על פעילות המשיבה כך שתציע את שירותיה ברישיון ולפי דין תוך שהיא נוהגת
19 בכספים המצויים בידיה בהתאם לחובות הנאמנות המוטלות עליה כלפי צרכניה ומוטבי
20 התוכניות, בהתקיים פיקוח הדוק של רשות שוק ההון. בהמשך לכך, קיימת חשיבות בבירור
21 הנזקים הכלכליים שנגרמו לחברי התוכניות לאורך השנים והשבתם המלאה לחברי
22 הקבוצה הזכאים להם.
23
24 13. ההסדרים הפסולים והמקפחים הקבועים בתקנון ערבים הם בעיקרם אלה:
25 במקרה של חילוקי דעות בין העמיתים לאחראים על ערבים ישמשו רבני ערבים שאינם
26 חברי עמותה כבוררים מוסמכים שהכרעתם סופית – לעמותה עליונות בקביעת תנאי
27 הבוררות וזהות הבורר שמצוי בניגוד עניינים;
28 לרבני ערבים סמכות עליונה המעוגנת בכל תניות תקנון ערבים, כך למשל סמכות הרבנים
29 להחליט שתגמול שנאסף לא יועבר למוטב, ואף הוראה המתנה את החלוקה הפנימית של
30 כספי הקרן בתוך המשפחה בהסכמה של רבני ערבים - המבוטח או המוטב הסביר מקרב
31 הקהילה החרדית אינו מיומן בערעור על קביעות הרבנים מטעם העמותה;
32 לרבנים מטעם הקרן גם סמכות לשנות את דרכי הביצוע של הקמת הקרן, סכומי הגבייה
33 וסכומי הקרנות ולהסיט כספי קרן שהמוטב שלה נמצא לא זכאי לקרן אחרת ועוד;

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

- 1 הסדר העברת כספי הקרן שנאספו למוטבים הזכאים להם פסול ומקפח שכן לרבני ערבים
- 2 סמכות גורפת עליונה להשהות או לבטל את העברת הכספים שגויסו למען מוטב רלוונטי
- 3 וערבים לפי שיקול דעת הרבנים משאירה את הכסף בחזקתה;
- 4 החלטת הרבנים לא מוגבלת לקריטריונים ידועים מראש להבטחת טיפול שוויוני ומותר לפי
- 5 התקנון לשנות בדיעבד את תנאי הזכאות של מוטב;
- 6 העמותה מסייגת את תשלום תגמולי הביטוח בקיומן של נסיבות כלכליות שרירותיות
- 7 המפורטות ברשימה לא סגורה של מקרים בהם לא תוקם הקרן ליתומים כגון קיומם של
- 8 ביטוח חיים, תכנית חיסכון, השקעה בנדל"ן, בעסק, דירה נוספת מעבר לדירת המגורים,
- 9 תנאי שהוא מקפח ולרעת היתום. התנאי גם מחזק את התלות של המבוטחים והמוטבים
- 10 בעמותה ורבני הערבים הם שקובעים בעניין זה;
- 11 העמותה מחייבת את חברי התכנית להיזקק לרב הקשור למשפחה שהוא בבחינת אדם
- 12 שלישי במשקפי חוק החוזים האחדים.
- 13
- 14 14. הקבוצה שמבוקש לייצג הוגדרה בבקשת האישור כך: **"כל אדם שהתקשר עם המשיבה**
- 15 **והצטרף לתוכניות המוצעות על ידה ולא ויתר על צבירת זכויות ו/או מוטב של חבר/ה**
- 16 **בתוכניות הנ"ל שנפטר/ה"**
- 17 עילות התביעה: הפרת הוראות חוק הגנת הצרכן (איסור הטעיה וחובות גילוי); תנאי מקפח
- 18 בחוזה אחיד; הפרת חובות נאמנות ושליחות; הפרת חוזה; הפרת חובה חקוקה (חוק
- 19 הפיקוח על הביטוח, חוק חוזה הביטוח, חוק הנאמנות והשליחות, חוק הגנת הצרכן);
- 20 עשיית עושר ולא במשפט.
- 21 15. הסעדים הנתבעים כוללים: צווים הצהרתיים כי חוזה ההצטרפות לתוכניות "ערבים" הוא
- 22 חוזה ביטוח הדורש רישיון מבטח ובלתי חוקי;
- 23 המשיבה עוסקת בביטוח ללא רישיון וכי עליה לפעול לקבלתו אם ברצונה לעסוק בביטוח;
- 24 המשיבה הפרה את הוראות חוק הפיקוח על הביטוח וחוק חוזה ביטוח;
- 25 התנהלות המשיבה מגבשת הפרות של הוראות שונות בחוק הגנת הצרכן; חוזה ההצטרפות
- 26 הוא חוזה פסול ולכל הפחות מקפח המקנה לעמותה יתרונות בלתי הוגנים, ובכלל זאת
- 27 סעיפים ח' ט' י', יא', יב' יח', כ', כא', כג';
- 28 המשיבה הפרה את ההסכם עם חברי התוכניות לרבות כלפי המוטבים להם זכות לאכוף
- 29 את ההסכם;
- 30 המשיבה הפרה חובות הקבועות בחוק הנאמנות ובחוק השליחות;
- 31 המשיבה עוולה כלפי חבריה בהפרת חובות חקוקות;
- 32 המשיבה עוולה כלפי חבריה בהצגת מצג שווא ופעלה לכל הפחות ברשלנות;
- 33 המשיבה התעשרה על חשבון מבוטחים ומוטבים ולא במשפט.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 בנוסף מבוקש לפסוק צווי עשה ואל תעשה קבועים כנגד משיבה המורים לה :
2 לפעול באופן מידי לקבלת רישיון מפקח ולפעול להבטחת ניהול הכספים בהחזקתה לפי דין ;
3 להודיע לחברי המשיבה בדבר היותו של החוזה חוזה ביטוח וכי השירות ניתן ללא רישיון ;
4 לחדול מצירוף מצטרפים חדשים ומגבייה עד שיתקבל רישיון הפעלת עסקי ביטוח כדין ;
5 לשנות את תנאי ההסכם כך שיותאמו להוראות הדין וכן הסרה ו/או שינוי של תניות
6 מקפחות ;
7 ובנוסף לחייב את המשיבה בפיצוי הניזוקים של הקבוצה והשבת התעשרותה שלא כדין .

8

9

תמצית תשובת המשיבה לבקשת האישור

10 16. מדובר בבקשה מקוממת , במסגרתה מלינים המבקשים על עצם קיומה של קבוצת ערבים
11 שמטרתה הקמת קרנות צדקה ושמנהליה פועלים בהתנדבות למען המטרה הנעלה של מתן
12 צדקה ליתומים זכאים, ובעיקר לצורך מימון נישואיהם, והכל באופן המשקף את אורחות
13 חייו של המגזר החרדי וכפי שנקבע בקריטריונים ובעקרונות הבסיסיים שהוסכמו על כל
14 חברי ערבים בתנאי התכנית.

15

16 17. לעמותה אין משאבים עצמיים או רווחים, וכל הכספים שתרמו חברי ערבים הועברו עם
17 גבייתם, באופן ישיר, להקמת קרנות צדקה למשפחות שעבורן גויסו הכספים. לאור זאת,
18 משמעות קבלת התביעה היא שחברי הקבוצה יממנו מכיסם את סכום ההשבה. אין בכך
19 הגיון ויש לדחות את התביעה על הסף.

20

21 18. תכנית ערבים אינה תכנית ביטוח ומטרתה להוציא אל הפועל את עקרון הערבות ההדדית.
22 ערבים מבוססת על רצון חבריה לתרום לצדקה במקרים הראויים ועצם העובדה שמאות
23 חברי ערבים חתמו מראש ויתור, שאלפי חברים הצטרפו לאחר שכבר חיתנו ילדיהם אומרת
24 דרשני ביחס לתביעה. לידי העמותה הגיעו מכתבים של חברי "ערבים" שביקשו להבהיר
25 שהם דוחים את טענות המבקשים, שהם כלל לא מעוניינים בהסדר ביטוח ושאלם התביעה
26 תתקבל ערבים תיסגר ולכן אין הם מעוניינים שהמבקשים ייצגו אותם.

27

28 19. לגופו של עניין, הבקשה לאישור נעדרת כל בסיס משפטי שכן תקנון ערבים אינו כולל את
29 היסודות ההכרחיים לצורך הכרתו כחוזה ביטוח, וערבים איננה בגדר "מבטח" אלא גוף
30 סוציאלי גרידא, הפועל ללא כל מטרת רווח. מהות הסדר ביטוח הוא בהעברת הסיכון
31 מהמבוטח אל המבטח, המתחייב לשאת בתשלום בקרות מקרה ביטוח. ערבים לא לוקחת
32 על עצמה סיכון, היא אינה מתחייבת באופן גורף והרמטי, שכן הדבר תלוי במלואו בחברי
33 הקבוצה ובתרומות שייאספו, לכיסוי כל פניה, במלואה או בכלל. העמותה אינה לוקחת על

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 עצמה כל התחייבות להקמת קרנות ממקורות עצמיים. הסיכון במובנו בעולם ניתוח
2 הסיכונים של פוליסת ביטוח נותר אצל חברי קבוצת ערבים, ומכאן שגם לא מתקיים ניגוד
3 אינטרסים בין חברי ערבים לבין העמותה. לאור זאת, עם הגשת בקשת תמיכה ערבים אינה
4 מבצעת בדיקות קפדניות ובמקרים גבוליים הנטייה היא לאשר את מתן התמיכות לאור
5 מצבם הכלכלי של מבקשי התמיכה. בשונה מפרמיה, הנקבעת בהתאם לסיכון הספציפי
6 שנשקף ללקוח, ומשולמת באופן קבוע, ומראש, סכום התרומה הוא אחיד מכל החברים,
7 ללא תלות במספר ילדיהם שטרם נישאו או בגילם של החברים, הוא נגבה בדיעבד, רק אם
8 יש צורך בכך כך שלעיתים חולפים חודשים ללא גבייה. כך בפירוש לא פועל הסדר ביטוחי
9 וכך לא פועלת חברת ביטוח - כך פועלת קרן צדקה.
10
11 20. אם יוכר התקנון כהסדר ביטוח תיאלץ העמותה לסגור את התכניות שכן מטרת חברי
12 ערבים הוא במתן תרומה ולא בהסדר ביטוח, ועל כן קביעה כאמור עומדת בניגוד לאינטרס
13 הקבוצה.
14
15 21. טענות המבקשים באשר לאופן התנהלות העמותה מבוססות על טענות ממוחזרות שכבר
16 נידנו ונבחנו על-ידי רשם העמותות לפני שנים רבות ונמצא כי אין בהן דבר ועובדה כי
17 לעמותה ניתן אישור ניהול תקין בכל שנה מיום הקמתה.
18
19 22. דין הבקשה לסילוק על הסף, נוכח תניית בורות מפורשת הקבועה בתקנון ערבים, עליה
20 הסכימו כל חברי התכנית בעת הצטרפותם, ואשר נקבעה בעיקר לאור רצון חברי ערבים כי
21 הכרעת מחלוקות תעשה על-ידי רבני הקהילות שהם משתייכים אליהן, ומכאן שמדובר
22 ברבנים של חברי הקבוצה והם אינם רבנים "מטעם העמותה" ואין כל יסוד לתיאור
23 הדברים המטעה בבקשה לאישור. ממילא, טענה זו כבר נדחתה במספר החלטות שיפוטיות,
24 במסגרתן כובדה תניית הבורות בתקנון ערבים.
25
26 23. דין התביעה להידחות על הסף גם לאור זאת שהתביעה לא נכנסת לגדרי פרט 1 לתוספת
27 השנייה לחוק שכן עמותה אינה "עוסק" והמבקשים אינם "צרכן".
28
29 24. תביעתם של המבקשים מקוממת אף לאור זאת שהם מבקשים לקבל 200,000 ₪ עבור כל
30 אחד מהם, סכום שאותו הם מבקשים שיתר חברי ערבים יממנו, כאשר הם כלל לא זכאים
31 לכך. רוב המבקשים לא הגישו תצהיר. כמובן שמבקשים אלו אינם ראויים לשמש כתובעים
32 ייצוגיים.
33
34

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

25. למבקשים לא נגרם נזק וקבלת התביעה תגרום לשאר חברי הקבוצה נזק. ככל שלמי מחברי
הקבוצה טענות בנוגע לדחיית בקשת תמיכה הדרך לבררן היא במסגרת פנייה או תביעה
פרטנית, שכן כל מקרה מתברר לגופו. כפי שעשתה משפחת המבקשים 7-12 בתביעה
שהגישו בגדרי תא"ק 17151-11-19 מכאן שגם דין תביעתם סילוק על הסף.
26. נטען בנוסף כי במקרים מעטים נדחו בקשות לקבלת תמיכה במסגרת ערבים, כ-15 מקרים
בלבד מתוך כ-400 קרנות שנפתחו עבור כ-2000 יתומים, וזאת כאשר על-פי רוב, כמעט
בכל אותם מקרים, המשפחות עצמן הן שביטלו את בקשתן לאור נתונים שהתבררו להם.
טענות המבקשים לעניין כשרות התובענה להתברר במסגרת הייצוגית
27. התביעה תואמת את פרט 1 לתוספת השנייה לחוק ואין בבחירת העמותה להתאגד כעמותה
לשנות ממצב דברים זה. גם עמותות נמצאו במקרים מתאימים בעל דין שהתביעה כנגדו
ראויה להתברר במסגרת הייצוגית, כך למשל מוזיאון שנטען כנגדו שהפר את הוראות חוק
חניית נכים, תשנ"ד – 1993 ואושר בעניינו הסדר פשרה בתובענה ייצוגית – ת.צ. 54244-12-17
17 **אטלן נ' מוזיאון תל אביב לאמנות** (27.8.2021); ת.צ. 15164-11-17 **אנגל נ' עמותת אמנות**
ותרבות בגני תקווה (22.9.2021) - בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה כנגד עמותות
שעסקו במכירת כרטיסים לאזרחים ותיקים, ותובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד גופי מדינה
שונים בפועלם בכובעם העסקי-מסחרי.
28. מדובר בנושא בעל חשיבות חברתית וציבורית רבה ושאלת סיווג הבקשה לאישור לפרט
קונקרטי בתוספת השנייה לחוק אינה חזות הכל. יש לפרש באופן רחב וליברלי את פרט 1
לתוספת השנייה לחוק ונושא התביעה שבו אינו מוגבל רק לעילות המפורטות בחוק הגנת
הצרכן. הותר גם לנהל תובענה ייצוגית כנגד בנקים בסוגיה הנוגעת לזוכים בתיקי הוצאה
לפועל אשר קיבלו צווי עיקול בידי צדדי ג' נגד חייבים ונטען כי בנקים מסוימים הפרו את
חובתם למסור מידע שבידם על זכויות החייבים. לפרט 3 בתוספת השנייה הוענקה פרשנות
מרחיבה שנגזרה מתכלית החוק – רע"א 2598/08 **בנק יהב נ' שפירא** (23.11.2010) ועוד.
29. בתשובה לתגובה ובטיעונו בדיון שהתקיים טען עו"ד מצקין כי על-פי הפסיקה, ככל
שעמותות מקיימות את אחת העילות הקבועות בתוספת השנייה, לא יוכלו להסתתר
מאחורי השם עמותה, כדי לחמוק מתחולת החוק עליהן ומהאפשרות לנהל כנגדן תובענות
יייצוגיות. לעניין זה מפנים המבקשים בין היתר לעמדת היועמ"ש בע"א 1948/18 **נחום נ'**
התאחדות בוני הארץ אגודה עותמנית (16.2.2021) היועמ"ש צועד בדרך שהותוותה
בפסיקה שקבעה כי יש לבחון את המהות מה טיב השירות והפעולה שנעשית בפועל על ידי
אותה עמותה. כך למשל נעשה ביחס לאגודה עותמנית של בעלי מוניות שהשקיעה סכומים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

- 1 מכספי המוטבים ללא הסכמתם והסדר פשרה בעניינם אושר בת.א 1839/00 **גפני נ' עמותת**
- 2 **אגודת בעלי מוניות התחנה** (21.12.2011) (להלן: "**עניין גפני**") והסתמכות היועמ"ש על
- 3 פסקי דין להמחשת עמדתו כי יש לבחון כל עמותה לפי אופי הפעילות המבוצעת על ידה.
- 4
- 5 30. מנגד טוענת העמותה כי דין התביעה להידחות על הסף לאור זאת שהתביעה לא נכנסת
- 6 לגדרי פרט 1 לתוספת השנייה לחוק שכן עמותה אינה "עוסק" והמבקשים אינם "צרכן",
- 7 כקבוע בת"צ (מחוזי מרכז) 66597-07-17 קדימה מדע-חינוך לחיים בע"מ (חל"צ) נ' ת.ל
- 8 (קטינה) (10.04.2018) ובערעור על פסק הדין שנדחה ע"א 4110/18 פלונית נ' קדימה מדע-
- 9 חינוך לחיים בע"מ (07.11.2019)
- 10 חוק הגנת הצרכן מגדיר "עוסק" כ- "מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק". המונח
- 11 "עוסק" פורש בפסיקה כעסק הפועל למטרות מסחריות ולצורך השאת רווחים, כך למשל
- 12 בת.צ (מחוזי ת"א) 1254/08 **דיקשטיין נ' העמותה לקידום מקצועי וחברתי של הפקידים**
- 13 (25.10.2010) (להלן: "**עניין דיקשטיין**") והמילים "דרך עיסוק" פורשו כמתייחסות
- 14 לפעולות מסחריות- פרטיות בלבד, כקבוע ברע"א 2701/97 **מדינת ישראל נ' צ'רטוק**, פ"ד
- 15 נו (2), 876, 883 (2002). בשים לב להלכות אלה ערבים אינה בשום פנים ואופן עוסק ואין
- 16 בפעילותה שום דבר מסחרי או פרטי המזכיר עסק. הפעילות היא ללא כוונת רווח; כל
- 17 ההכנסות מגביית התרומות נועדו לפעילות הצדקה והקמת הקרנות ליתומים ולאלמנות;
- 18 אסור לעמותה לחלק רווחים או עודפים שהצטברו כתוצאה מהפעילות ועוד.
- 19 בעניין דיקשטיין נקבע כי שאלת הגדרתן של המשיבות מתמקדת בבחינה האם פעולותיהן
- 20 בגביית דמי חבר מהוות חלק בלתי נפרד ממכלול פעילותן. משנקבע שמכלול הפעילות היה
- 21 בעל אופי ציבורי- חינוכי- תעסוקתי, נמצא שאין לראות בהן כעוסק לצורך החוק. באותו
- 22 אופן גם ערבים אינה עוסק ומכוח קל וחומר משמדובר בתרומות שגבייתם הוא חלק בלתי
- 23 נפרד ממכלול פעילות העמותה.
- 24
- 25 31. יחסי הצדדים אינם בעלי צרכני ואין כל סממן של עסק ולקוח זאת על פי מטרות
- 26 העמותה לאפשר לחברי ערבים לבצע תרומות תוך שמירת כבוד הנזקקים. הגדרת העמותות
- 27 כעוסק אינה תואמת אף את תכליות החוק ובכללן הגנה על לקוח חלש מפני עוסק חזק,
- 28 ואין בין העמותה לערבים פערי כוח. פעילות העמותה נתונה תחת רגולציה ענפה בראשותו
- 29 של רשם העמותות כנובע מאופייה הציבורי של העמותה. באותו אופן גם גופים הנותנים
- 30 שירותי העשרה בתחום המקצועי ושירותים לייצוג אינטרסים של עובדים לא נחשבו
- 31 שירותים מסחריים פרטיים, וכך ומכוח קל וחומר גם גביית תרומה למטרות צדקה
- 32 ליתומים ואלמנות אינה יכולה להיחשב כפעילות מסחרית- פרטית.
- 33

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

דיון והכרעה

32. סעיף 3 בחוק תובענות ייצוגיות קובע:

" לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית..."

מדובר ברשימה סגורה של עילות תביעה בגין ניתן לנהל תובענה ייצוגית. ראו: ע"א 3283/21 עיריית תל אביב יפו נ' תנועת אומ"ץ – אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי פס' 18 (3.4.2022) (להלן: "עניין תנועת אומ"ץ"):

"...לא כל עילת תביעה "טובה" ראויה להתברר כתובענה ייצוגית...כך, למשל, קיימת שונות גדולה במצבם המשפטי של חברי הקבוצה המיוצגת...מלבד זאת, לא מצאנו כי התביעה נכללת באחד מהפריטים המנויים בתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, שבה נקבעה רשימת התובענות שניתן להגיש בגין בקשה לאישור תובענה כייצוגית".

בניגוד לנטען על-ידי המבקשים, אין די בחשיבות העניין מבחינה ציבורית כדי לאפשר את הרחבת המסגרת הייצוגית מעבר לגבולות שהתוו לה. ראו בנוסף: רע"א 2598/08 בנק יהב לעובדי מדינה בע"מ נ' שפירא, פס' כ"ב-כ"ב (23.11.2010).

בעניין זה בואר בפסק הדין בעניין קדימה מדע חינוך לחיים בע"מ:

"לאמור, המחוקק הגביל את עילות התביעה בגין ניתן לנהל תובענה ייצוגיות רק לאלה הכלולות בתוספת השנייה או בהוראת חוק מפורשת, כך שנוצרה רשימה סגורה של עילות תביעה בגין ניתן לנהל תובענה ייצוגית (ראו: רע"א 2598/08 בנק יהב לעובדי מדינה בע"מ נ' שפירא ואח', פסקאות כ"ב-כ"ב (23.11.2010)). בעשותו כן תחם המחוקק את המצבים בהם ניתן לעשות שימוש במכשיר הדיוני של התובענה הייצוגית, וזאת לאחר ששקלל את היתרונות והחסרונות של מסגרת דיונית זו. עמד על כך בית משפט זה בצינו:

ככלל, בקביעת מסגרות דיוניות בחוק להליכים השונים, וכך גם בחוק תובענות ייצוגיות, תוחם המחוקק את גבולותיו של ההסדר. תחימת גבולות אלה מבטאת את האיזון שראה המחוקק לקבוע בין היתרונות והחסרונות הגלומים באותו הסדר. כך עשה מחוקק המשנה עת עיצב את

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

מוסד התביעה בסדר הדין המקוצר; כך עשה בעניין של תובענות בסדר
דין מהיר; וכך עשתה הכנסת בחוק תובענות ייצוגיות. הגבולות שהציב
המחוקק לאפשרות להגיש תובענה ייצוגית הן חלק בלתי נפרד מן ההסדר
החקיקתי השלם. על כן, המבקש לשנות את הגבולות מבקש למעשה
לשנות את האיזון שקבע המחוקק למסגרת הדיונית של
מוסד התובענות הייצוגיות (בג"ץ 2171/06 כהן נ' יו"ר הכנסת, פסקה 37
(29.8.2011)). פס' 8 לפסק הדין.

33. המבקשים סומכים תביעתם על פרט 1 לתוספת השנייה לחוק הקובע כי ניתן להגיש:

"תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין
לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו".

בעניין זה נפסק בעניין קדימה מדע חינוך לחיים בע"מ:

"כפי שנפסק בעניין על מנת שהתובענה תכנס תחת פרט זה אין די בכך
שהמשיבה מתנהלת כ"עוסק", אלא יש לבחון האם התביעה בה מדובר
היא בקשר לעניין שבינה לבין לקוח, דהיינו האם היא מתקיימת במסגרת
יחסי עוסק-לקוח". פס' 12 לפסק הדין.

וראו בנוסף פסק הדין בעניין תנועת אומ"ץ ממנו עולה כי מעבר לדרישה כי התובענה
תוגש כנגד מי שהוא בבחינת "עוסק", נדרש כי התביעה המושתתת על פרט 1
לתוספת השנייה לחוק תעסוק ב"קשר עסקי שבין עוסק ללקוח". פס' 18 לפסק
הדין.

"עוסק", "עסקה", ו"צרכן" הוגדרו בסעיף 1 לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 (להלן:
"חוק הגנת הצרכן") כך:

"עוסק" – מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק, כולל יצרן;
"עסקה" – מכירת נכס או מתן שירות...
"צרכן" – מי שקונה נכס או מקבל שירות מעוסק במהלך עיסוקו לשימוש
שעיקרו אישי, ביתי או משפחתי"

כפי שבואר בספרם של פלינט וויניצקי כוונת מחוקק חוק תובענות ייצוגיות הייתה להגביל
את אפשרויות התביעה נגד עוסק ולא לאפשר הגשת תביעה נגד כל עוסק, אלא רק נגד עוסק

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 שהלקוח התקשר אתו או התכוון להתקשר אתו בעסקה. ראו : אביאל פלינט וחגי וויניצקי
2 **תובענות ייצוגיות** 301 (2017) (להלן : "פלינט וויניצקי").

3
4 34. בהקשר זה אציין כי נכונה אמנם טענת המבקשים כי עילת התביעה על יסודה ניתן להגיש
5 תובענה ייצוגית לפי פרט 1 לתוספת השנייה לחוק אינה מוגבלת רק לעילות הקבועות בחוק
6 הגנת הצרכן עצמו, ובכך ניתן לראות הרחבה, כעולה מדברי ההסבר להצעת החוק ותזכיר
7 חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ה-2005 מיום 28.3.2005, בע"מ 44. כך אף נקבע בפסיקה
8 שצוטטה בסעיף 161 ואילך לבקשת האישור ובין היתר : ע"א 4696/08 גפני נ' **עמותת בעלי**
9 **מוניות התחנה פס' 6** (5.8.2010) ; רע"א Hewlett Packard Company 5119/17 נ' **יהודה**
10 **עזרא פס' 11** (25.12.2017).

11 אולם אין די בכך כדי לצלוח את משוכת פרט 1 לתוספת השנייה לחוק, הקובע כתנאי סף
12 או נוסף כי היחסים בין המשיבה המתנהלת כ"עוסק" והמבקש כ"לקוח" יהיו יחסי
13 "עוסק-לקוח", והתובענה כנגד העוסק תוגש רק אם הלקוח התקשר אתו, או התכוון
14 להקשר אתו, בעסקה בנוגע לנכס או למתן השירות נשוא התובענה. שאם לא כן, כמוסבר
15 על-ידי פלינט וויניצקי בספרם :

16 **"הייתה מתרוקנת מתוכן המשמעות של הוראת סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות**
17 **והיה נפגע הרציונל של קביעת הרשימה הסגורה של עילות תביעה שהמחוקק**
18 **ביקש ליצור, משום שהיה ניתן להגיש תביעה נגד כמעט כל נפגע רק משום**
19 **שהוא עוסק או בנק או חברת ביטוח".** (שם. בעמ' 301).

20
21 יש לשאול לפיכך האם התובענה שלפני היא בעניין שבין הצדדים כעוסק וצרכן שהתקשרו
22 או התכוונו להתקשר בעסקה, והאם יחסי הצדדים כמוסדר בתקנון ערבים מבטאים קשר
23 עסקי שהוא בבחינת "יחסי עוסק-לקוח". כאמור לעיל, לאחר שעיינתי בטענות הצדדים
24 ושמעתי את טיעונם בעל-פה הגעתי למסקנה כי התשובה לשאלה אינה חיובית, וכי
25 התובענה אינה מתאימה להתברר במסגרת הייצוגית, משאינה נכללת בגדר העניינים
26 שהחוק ייחד להליך זה. להלן יפורטו נימוקי :

27
28 35. המסמך העומד בבסיס טענת המבקשים על הפרת חובות המשיבה כמבטחת כלפי חברי
29 הקבוצה שהם מבוטחים לשיטתה, כמו גם הפרקטיקה בה נוהגת העמותה, הוא תקנון
30 ערבים/ערבים בשלמות (להלן : **"תקנון ערבים"**). מפאת חשיבותו להכרעה במחלוקת אביאו
31 בשלמות להלן :

32 **"תקנון ערבים" / "ערבים בשלמות"**

33 **1. מטרת "ערבים" / "ערבים בשלמות" ואופן הרישום :**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 א. "ערבים" הינה תוכנית המותאמת לאורח חייו וצרכיו של המגזר החרדי בארץ ישראל,
2 אשר שידוכי הילדים בו תלויים בהתחייבות ההורים. אי לכך כחברים ב"ערבים" יכולים
3 להרשם העונים על כל התנאים הבאים (ע"פ הצהרתם): 1. תושבי ארץ ישראל, 2. שומרי
4 תורה ומצוות המשתייכים למגזר החרדי באורחות חייהם ובני משפחותיהם (לרבות
5 אלמנות וגרושות). 3. הבריאם בגופם. והכל בכפוף להחלטת ועדת רבני "ערבים".
6 ב. מטרת "ערבים" לסייע למשפחות בהם שחל"ח אחד מההורים, והותיר בעת פטירתו
7 ילדים לא נשואים שותו"מ מתחת לגיל 35 (אשר שידוכיהם תלויים בהתחייבות ההורים),
8 ועי"ז לחסוך את עלוניה הקרנות, את הסבל הנגרם מהם למשפחות ואת המאמץ הכביר
9 שדורשים הקרנות מכל העוסקים בכך.
10 ג. ניתן להצטרף או רק לתוכנית "ערבים" הבסיסית, או גם לתוכנית המשלימה: "ערבים
11 בשלמות". ההצטרפות ל"ערבים בשלמות" מותנית בחברות ב"ערבים". אין אפשרות
12 להצטרף ל"ערבים בשלמות" ללא חברות ב"ערבים", אך ניתן כמובן להיות חבר ב"ערבים"
13 ללא חברות בתוכנית הנוספת - "ערבים בשלמות".
14 ד. בהצטרפות ל"ערבים" ו/או "ערבים בשלמות", יש למלא טופס הצטרפות הכולל שאלון
15 בריאות סטנדרטי, פרטי המשפחה הנרשמת, והוראת קבע חתומה ע"י בעל החשבון או פרטי
16 כרטיס אשראי. לאחר קבלת הטופס במשרדי "ערבים" כשהוא ממלא כראוי יצורף הנרשם
17 ל"ערבים" ו/או "ערבים בשלמות", וישלח אליו "טופס אישור" על ההצטרפות ל"ערבים"
18 ו/או "ערבים בשלמות".
19 ה. "ערבים" מונה כרגע למעלה מ- 40,000 משפחות נרשמים (כל בית אב נחשב לנרשם
20 אחד) והוא גדל כל הזמן. כל נרשם מוריד את סכום הגביה עבור כל יתום. תוכנית "ערבים
21 בשלמות" יוצאת לדרך בימים אלו, ולא תופעל לפני שיהיו חברים בתוכנית לפחות 10,000
22 נרשמים. אין זכויות בתוכנית "ערבים בשלמות" לפני שתושלם קבוצה של 10,000
23 מצטרפים. הנרשמים יקבלו הודעה בעת שתושלם הקבוצה ותופעל התוכנית.
24 ו. כדי ש"ערבים" ו/או "ערבים בשלמות" יחזיק מעמד, קבעו גדולי הדור שליט"א שניתן
25 לצרף לתוכנית רק אנשים בריאים ולא חולים או שהיו חולים במחלה מקצרת חיים, וכן לא
26 ניתן לצרף כחברים אנשים שהינם במצב של חוסר תפקוד מוחלט (תרדמת, שיתוק מוחלט
27 וכדו'). כאשר ההכרעה בעניין זה, נתונה אך ורק בידי רבני "ערבים", בכפוף להתייעצות עם
28 רופאים. אי דיווח מדויק על המצב הבריאותי בעת ההצטרפות ו/או הצהרה בלתי מדויקת,
29 יגרמו לאיבוד הזכויות ולביטול החברות באופן רטרואקטיבי. ללא זכות לקבל את כספו
30 בחזרה. גם מי שחבר כבר בתוכנית "ערבים" אינו יכול להצטרף לתוכנית "ערבים בשלמות"
31 אם הוא אינו עונה על תנאי הבריאות הנ"ל במועד ההצטרפות ל"ערבים בשלמות".
32 ז. ההצטרפות ל"ערבים" ו/או "ערבים בשלמות" היא קבועה עבור הנרשם בלבד, ואינה
33 נתנת להעברה. עם זאת ניתן לשלם ל"ערבים" ע"מ שהזכויות ינתנו למשפחה אחרת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

מסוימת ומוגדרת (לדוגמא: הורים שירצו לצרף את משפחות ילדיהם על חשבונם). כמובן שבאופן זה, המשפחה המצורפת צריכה לחתום על הצהרת בריאות. ח. בכל חילוקי דעות בין הנרשמים לבין האחראים על "ערבים" הן על הזכויות והן על עצם הרישום ותוקפו, הן בתכנית "ערבים" והן בתכנית "ערבים בשלמות", ישמשו רבני "ערבים" (שאינם חברי העמותה) כבוררים מוסמכים, והכרעתם תתקבל כסופית. חתימה על טופס זה מהווה גם חתימה על הסכם בורות משפטי. ט. לרבני ערבים הזכות לשנות את תקנון ערבים ו/או "ערבים בשלמות" מעת לעת, ובלבד שעקרונותיו הבסיסיים ישמרו.

2. עקרונות "ערבים" ו"ערבים בשלמות":

י. במקרה אסון של פטירה ל"ע של אחד מההורים של המשפחה החברה ב"ערבים", תוקם קרן ליתומים על בסיס חישוב של 200,000 ש"ח עבור כל אחד מילדי המשפחה עד גיל 35, שעונים על כל התנאים הבאים: 1. אינם נשואים. 2. כשירים להינשא. 3. שומרי תו"מ ובמסגרות תורניות (לפי תקנון "ערבים"). 4. שידוכיהם אמורים להתנהל ע"י ההורים ותלויים בהתחייבותם. סכום זה אמור לממן את צרכי היתומים ומיועד לעזרה במילוי ההתחייבות הכספית של האלמן/ה בעת שידוך היתום. לכן במקרה שהיתומים או חלקם אינם עונים על התנאים הנ"ל, לא תוקם עבורם קרן. אך לאחר הקמת הקרן ניתן לקחת ממנה גם לחיי היומיום.

יא. לחברים בתוכנית "ערבים בשלמות", תוקם קרן נוספת ליתומים על בסיס חישוב של עוד 200,000 ש"ח עבור כל אחד מילדי המשפחה עד גיל 35, שעונים על כל התנאים הבאים: 1. אינם נשואים. 2. כשירים להינשא. 3. שומרי תו"מ ובמסגרות תורניות (לפי תקנון "ערבים"). 4. שידוכיהם אמורים להתנהל ע"י ההורים ותלויים בהתחייבותם. סכום זה אמור לממן את צרכי היתומים ומיועד לעזרה במילוי ההתחייבות הכספית של האלמן/ה בעת שידוך היתום. לכן במקרה שהיתומים או חלקם אינם עונים על התנאים הנ"ל, לא תוקם עבורם קרן. אך לאחר הקמת הקרן ניתן לקחת ממנה גם לחיי היומיום.

יב. כיון שמדובר בצדקה, במקרה בו קיים עבור כל יתום (גם אם הסכום קיים ברשות האלמן/ה ולא ברשות היתומים) סכום השווה ערך לאמור להתקבל מתוכנית "ערבים" או "ערבים בשלמות" (למשל: ביטוח חיים שהיתום או האלמן/ה מוטבים בו, תכנית חסכון, השקעה בנדל"ן, בעסק, או דירה נוספת מלבד דירת המגורים וכדו'), לא תוקם קרן עבור יתומים אלו. במקרה וקיים סכום חלקי עבור כל יתום, תוקם ב"ערבים" קרן חלקית ע"מ להשלים לסכום הראוי לכל יתום. ובכל מקרה הסכום המקסימלי שיתקבל מתוכנית "ערבים" הוא 200,000 ש"ח עבור כל יתום, ומתוכנית "ערבים בשלמות" עוד 200,000 ש"ח. והכל בהתאם להחלטת רבני "ערבים", שהם המוסמכים היחידים להחליט בעניין.

3. דרכי הביצוע להקמת הקרן:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 יג. במקרה אסון של פטירה לי"ע של אחד מההורים ממשפחה החברה ב"ערבים", יגבה מכל
2 החברים סכום כסף בהתאם לנדרש, כדי שתעמוד ליתומים קרן לפי חישוב של 200,000
3 ש"ח לכל יתום.
4 יד. במקרה אסון של פטירה לי"ע של אחד מההורים ממשפחה החברה ב"ערבים בשלמות",
5 יגבה מכל החברים סכום כסף נוסף בהתאם לנדרש, כדי שתעמוד ליתומים קרן נוספת לפי
6 חישוב של 200,000 ש"ח נוספים לכל יתום, ובסך הכל 400,000 ש"ח.
7 טו. הסכום לגביה מ"ערבים" לא יעלה על 72 ש"ח לחודש, ובאם ח"ו יהיו מספר מקרי
8 פטירה בחודש מסוים, באופן שגביה של 72 ש"ח לא תספיק להקמת קרן בסך 200,000 ש"ח
9 עבור כל יתום, תועבר יתרת הסכום לגביה בחודש הגביה הבא.
10 טז. הסכום לגביה מ"ערבים בשלמות" לא יעלה על 72 ש"ח נוספים לחודש, (בסה"כ 144
11 ש"ח, 72 ש"ח מתוכנית "ערבים" ו-72 ש"ח מ"ערבים בשלמות") ובאם ח"ו יהיו מספר
12 מקרי פטירה בחודש מסוים, באופן שגביה של 72 ש"ח לא תספיק להקמת קרן בסך 200,000
13 ש"ח נוספים עבור כל יתום, תועבר יתרת הסכום לגביה בחודש הגביה הבא.
14 יז. בכל מקרה הסכום המקסימלי מ"ערבים" עבור משפחה אחת הוא 2,000,000 ש"ח,
15 ומ"ערבים בשלמות" עוד 2,000,000 ש"ח. גם אם ישנם מעל עשרה ילדים יתומים שאינם
16 נשואים.
17 יח. במקרה ונפטר אחד מהיתומים ר"ל טרם שנשא, או שיתברר ששידוכו לא התנהל ע"י
18 ההורים, ואין צורך בהתחייבות כספית של ההורים בעת שידוכיו -ישמשו הכספים כקרן
19 חדשה עבור משפחה אחרת שזכאית להקמת קרן, בכפוף להחלטת ועדת רבני "ערבים".
20 יט. במקרה של אי כיבוד הו"ק או אשראי מכל סיבה שהיא, יש ליצור קשר באופן מיידי עם
21 משרדי "ערבים" כדי להשלים את ההתחייבות. במקרה ולא יצרו קשר, "ערבים" ישלח
22 התראה, ובאם התשלום לא יסודר - תבוטל החברות והזכויות בתכנית "ערבים" ו"או
23 "ערבים בשלמות", ובמקרה אסון רח"ל, המשפחה לא תהא זכאית לתקבול וגבייה בתכנית
24 "ערבים" ו/או "ערבים בשלמות". במקרה של ביטול חברות - אפשר לחזור ולהצטרף
25 לתכנית כמצטרף חדש רק לאחר חצי שנה.
26 כ. הכספים אשר יגבו מחשבונות החברים, הרי הם תרומה לקרן שמוקמת עבור היתומים,
27 ובגדר צדקה גמורה ודינם כדין כספי צדקה. שיקולי ההוצאות יהיו כנהוג בצדקה, ואין בין
28 קרנות אלו לקרנות אחרות אלא באופן ההקמה. החלוקה הפנימית בקרן בין היתומים
29 תהיה כפי רצון ההורה ובכפוף להסכמת רבני "ערבים".
30 כא. בכל קרן יהיה אחראי גם רב הקשור למשפחה, ואשר נבחר על ידם לשמש כנציג
31 המשפחה בקרן, וכנהוג בקרנות שע"י "קופת העיר".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

כב. לפני כל גביה יקבלו כל חברי "ערבים" ו/או "ערבים בשלמות" הודעה קולית על פרטי הגביה. כמו"כ יוכלו המצטרפים לשמוע כל חודש האם תתבצע גביה ואת פרטיה, בתא קולי שמספרו: 03-6716930

4. ביצוע שינויים בתוכנית ערבים:

כג. הנוסח לפיו יוכרעו זכויות המשתתף בתוכנית, ויתומיו, יהא הנוסח שהיה בתוקף במועד הצטרפותו של חבר התוכנית".

36. תקנון ערבים המסדיר את מערכת היחסים בין הערבים לעמותה הוא בנסיבות העניין המסמך העומד בבסיס ההתקשרות בין הצדדים, אשר לאורו יש לבחון את מערכת היחסים ביניהם לצורך הקביעה האם מדובר בתובענה בעלת אופי צרכני, ב"עוסק", "צרכן", ובקשר עסקי – צרכני שהוא בבחינת "יחסי עוסק-לקוח" כקבוע בפרט 1 לתוספת השנייה לחוק.

37. מטעון שני הצדדים בכתב ובדיון נתן ללמוד על הסכמתם על כך כי על-פי ההלכה יש לבחון כל מקרה לגופו ולפי נסיבותיו המיוחדות. הנסיבות בעניין שלפני מיוחדות במיוחד, ולא מצאתי כי ניתן להשוותן לטענות בדבר הפקעת מחירי נסיעה במונית (עניין גפני); טענות כנגד מוזיאון שנטען כי הפר את הוראות חוק חניית נכים, תשנ"ד – 1993 ואושר בעניינו הסדר פשרה בתובענה ייצוגית (עניין אטלן), בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה כנגד עמותות שעסקו במכירת כרטיסים לאזרחים ותיקים (עניין אנגל) ועוד. לא מצאתי כי יש ללמוד גזירה שווה מעניינים אלה לענייננו.

38. אבחן להלן את מאפייני הקשר בין חברי ערבים לעמותה על יסוד תקנון ערבים המבטא את ציפיותיהם ההדדיות ביחס לקשר שנרקם בין הצדדים, טיבו, מהותו ותנאיו: תכלית תכנית ערבים כמוגדר בתקנון היא קיום מצוות מתן צדקה ומתן תרומה ליתומים ואלמנות לצורך נישואי היתומים. תכנית ערבים כפופה באופן מלא ומוחלט לסמכות הרבנית של המגזר החרדי שרק הנמנים עליו רשאים להצטרף כערבים לתכנית, ובכלל זה כפופים הצדדים לסמכות הרבנית ביחס לעצם ההצטרפות לתכנית, הקמת הקרנות ליתומים במקרה של פטירת הורה וקביעת הזכאות לכך, הסמכות להעברת כספי קרן שהוקמה כבר ממי שהקרן הוקמה עבורו ונמצא ששידוכו לא התנהל על ידי הוריו, ואין צורך בהתחייבות כספית של ההורים לצורך השידוך והעברת כספי הקרן כקרן חדשה למשפחה אחרת; מינוי רבני ערבים שאינם חברי העמותה כבוררים בסכסוכים, ושינוי התקנון.

בנוסף נקבע בתקנון כי משפחה הנמנית על חברי הקרן זקוקה לרב שייצג אותה מול הקרן, התשלומים לקרן אינם קלנדרים וחודשיים, אלא שהם נגבים לפי הצורך, היינו בעת אירועי פטירה, מספר היתומים שניתן להקים עבורם קרן בכל משפחה זכאית אינו מוגבל ואינו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 37462-08-22 גולדפרב ואח' נ' ערבים קרנות לאלמנות ויתומים

1 ידוע מראש, עם הגידול במספר חברי הקרן כל נרשם מוריד את סכום הגביה עבור כל יתום
2 ולחברי ערבים אין כל שליטה על מספר המצטרפים לתכנית.
3 כלל היבטים אלה במצטבר ממחישים להבנתי באופן ברור כי לא מדובר בקשר עסקי –
4 צרכני שבין "עוסק" ל"לקוח", ולא בתובענה בעלת אופי צרכני.
5 זאת אומר מבלי לקבוע דבר לעניין טיב העילות או למידת איתנותן, ומבלי לקבוע מסמרות
6 לגוף המחלוקת.
7 נכון כי מכוח תקנון ערבים יש לחברי ערבים ציפייה מוצדקת כי אם הם ימצאו במצב נואש
8 שיצדיק הקמת קרן למענם או למען ילדיהם יזכו לכך. ספק בעיני אם שונה הדבר
9 מהצטרפות למאגר שמות תורמי איברים בחתימה על כרטיס מטעם עמותות העוסקות
10 בקבלת תרומות אלטראיסטיות של איברים, תוך מתן עדיפות לבעל הכרטיס בקבלת
11 איברים להשתלה במידת הצורך.
12 בשני המקרים הסממן העיקרי של עשיית החסד והטוב על-ידי מתן התרומה באמצעות
13 העמותה אינו נפגע, ומשכך מערכת היחסים המסדירה קשר זה אינה יכולה להיחשב
14 כמערכת יחסים מהעולם הצרכני המתאימה להתברר במסגרת תובענה ייצוגית על פי
15 החוק, ולפיכך אין מנוס מדחיית בקשת האישור על הסף.
16
17 לאור כל האמור לעיל בקשת האישור נדחית והתביעות האישיות של המבקשים נמחקות.
18
19 בשים לב לנסיבות המקימות את יסודות העילה האישית איני עושה צו להוצאות.
20 המזכירות מתבקשת לסגור את התיק.

21
22
23 ניתן היום, י" אייר תשפ"ג, 01 מאי 2023, בהעדר הצדדים.
24

25 (רצם מרצרי)

26 הדס עובדיה, שופטת
27
28